РОЗДІЛ ІІІ. ПРОБЛЕМИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

УДК 378.041:78

Людмила Аристова
Миколаївський національний університет
ім. В. О. Сухомлинського
ORCID ID 0000-0002-3867-7450

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ЗАСОБАМИ ДІАЛОГОВОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ

У статті висвітлено основні результати дослідження проблеми формування професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва засобами діалогової педагогічної технології. Здійснено короткий аналіз дефініцій «компетентність», «професійна компетентність», «педагогічна технологія». Наведено ефективні прийоми використання діалогової технології, які пройшли апробацію у ВНЗ на заняттях дисципліни «Методика музичного навчання та виховання школярів». Зазначено методи дослідження обраної проблеми: теоретичні, емпіричні. Визначено шляхи подальшої наукової роботи щодо розроблення ефективної методики формування професійної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Ключові слова: *компетентність, професійна компетентність, педагогічна технологія, діалогова технологія, музичне мистецтво.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах реформування освіти, зміни освітньої парадигми значно зростають вимоги до рівня професійної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва, його особистісних якостей, професійної, предметної та методичної компетентності. Сучасний учитель музичного мистецтва повинен бути професійно мобільною, всебічно розвиненою людиною з високими інтелектуальними, духовними, моральними та професійними якостями, мати глибокі професійні знання.

Специфіка педагогічної діяльності вчителя музичного мистецтва вимагає володіння професійними знаннями, уміннями та навичками, характеризується рівнем професійної, предметної та методичної компетентності, що визначає ефективність і результативність педагогічних дій.

Актуальність дослідження проблеми формування професійної компетенції майбутніх учителів музичного мистецтва визначається масштабністю завдань, висунутих перед школою та вишем, переорієнтацією сучасної освіти на європейські стандарти.

Аналіз актуальних досліджень. Питання професійної компетентності розглядаються в роботах як вітчизняних, так і зарубіжних учених. Проблеми професійної компетентності вчителя знайшли своє відображення в дослідженнях В. Адольфа, В. Безрукова, Т. Бодрової, Г. Данілової, А. Деркача, Т. Добудько, Н. Кузьміної, В. Лозовецької, Н. Лобанової, А. Маркової, Л. Масол, О. Олексюк, В. Сластьоніна, О. Пометун, Т. Танько та ін.

Теоретичні й практичні аспекти інноваційних педагогічних технологій організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах розглядалися в дослідженнях О. Гохберг, О. Грисюк, О. Євдокимова, І. Козловської, А. Слободенюка, інноваційні технології підготовки майбутніх учителів розкриті в роботах А. Алексюк, І. Богданової, П. Воловик, О. Кульчицької, С. Сисоєвої та ін. Аналіз названих праць дозволяє зробити висновки щодо актуальності для сучасної педагогіки зазначеної проблеми.

Мета статті: розкрити шляхи формування професійної компетенції майбутніх учителів музичного мистецтва засобами діалогової педагогічної технології.

Методи дослідження: *теоретичні* – вивчення й аналіз наукової літератури в галузі психології, педагогіки з теми дослідження, узагальнення та систематизація джерел із метою з'ясування стану розробленості проблеми, визначення його понятійного апарату, теоретичних засад; *емпіричні* – спостереження, педагогічний експеримент для перевірки ефективності впровадження діалогових технологій у ВНЗ.

Виклад основного матеріалу. Компетентність, як характеристика навчання, широко використовується в освітніх системах європейських країн, США та Канади. У світовій освітній практиці розглядають різні структури й типи ключових компетентностей, у яких прослідковується різниця не лише в акцентах, але й у поняттях.

Українськими науковцями і практиками розроблені теоретичні й прикладні питання запровадження компетентнісного підходу в освіту України (О. Савченко, Н. Бібік, Л. Ващенко, О. Локшина, Л. Масол, О. Овчарук, О. Олексюк, Л. Паращенко, О. Пометун, С. Трубачова). Так, С. Клепко дає такі визначення компетентності: компетентність – орієнтація освіти на «вихід» («output»); «компетентність – здатність до дослідження» [3, 3]. О. Олексюк трактує компетентність як «результат нового підходу до оцінки людських ресурсів – критерії результативності, що містить змістовий (знання), процесуальний (уміння), аксіологічний (цінності, орієнтації), самореалізаційний (активність і самостійність), креативний (творчість) компоненти» [9, 235].

Л. Масол вважає, що компетентність – це «інтегральний індикатор художньо-естетичної освіченості та вихованості» [7, 246]. На думку Н. Бібік, дефініція «компетентність» є категорією оцінювання, що характеризує людину як суб'єкта професійної діяльності, її здатність успішно виконувати свої повноваження. Аналізуючи природу компетентності, В. Болотов і В. Сєріков доходять висновку, що вона, будучи продуктом навчання, не витікає з нього безпосередньо, а є, радше, наслідком саморозвитку індивіда, його особистісного зростання. Більшість дослідників наголошують, що компетентність є інтегрованою здатністю особистості, яка набута в процесі навчання. Вона включає знання, досвід, цінності і

ставлення, які можуть цілісно реалізуватися на практиці (Л. Масол, О. Савченко, О. Пометун, Н. Пустовіт).

Чимало науковців розподіляють компетентності на універсальні (базові, ключові) і спеціальні (специфічні, предметні, професійні), хоча межа між ними достатньо відносна. Зарубіжні й вітчизняні автори акцентують, що ключові компетенції змінні, мають рухливу структуру, залежать від пріоритетів суспільства, цілей освіти, особливостей і можливостей самовизначення особистості в соціумі [2, 408].

Сучасні підходи і трактовки щодо поняття «професійні компетенції» дещо різняться. Більшість дослідників до сутнісних характеристик професійної компетентності відносять: поглиблене знання предмету; постійне оновлення знань для успішного вирішення професійних завдань; представленість змістовного і процесуального компонентів.

На думку В. Дьоміна, професійна компетентність – це рівень умінь особистості, який відображає ступінь відповідності певної компетенції, що дає можливість діяти конструктивно в соціальних умовах. О. Жук під професійною компетентністю пропонує розуміти єдність знань, умінь, здібностей і готовності вирішувати професійні завдання з високим рівнем невизначеності. Ю. Жуков, Л. Петровська вважають, що професійна компетентність включає в себе багатогранну освіту з елементами когнітивного, експресивного та інтерактивного характеру, а також складну систему внутрішніх психологічних складників і якостей спеціаліста, які включають в себе знання та вміння. В одній із праць А. Маркової уточнюється визначення професійної компетенції як «психічного стану, що дозволяє діяти самостійно і відповідально; володіння людиною здатністю й умінням виконувати певні трудові функції, які полягають у результатах її праці» [5].

Зауважимо, що розглядаючи розвиток професійних компетентностей у студентів О. Олексюк розподіляє їх на *когнітивно-пізнавальні,* пов'язані з оволодінням студентами системою «живих знань», узагальненими способами пізнавальних дій, умінням самостійно здобувати інформацію та працювати з нею; *емоційно-ціннісні*, що забезпечують наявність у фахівців ціннісних орієнтирів, мотиваційних елементів діяльності, включаючи досвід оцінювання явищ зовнішнього та внутрішнього плану; *діяльнісно-творчі*, що мають вплив на креативне ставлення особистості до своєї справи, здатність критично переосмислювати власний досвід та направляти його в практичне русло [8, 58].

Отже, професійна компетентність розглядається більшістю авторів як системне, інтегративне утворення, синтез знань, умінь і навичок, особистісних характеристик і досвіду, що дозволяє людині використовувати свій потенціал. Професійна компетентність є основою постійного саморозвитку протягом усього життя.

Аналіз літератури дозволяє зробити висновок про те, що на сьогоднішній день феномен професійної компетентності вчителя не є стабільно визначальним.

Варто підкреслити, що сучасний учитель музичного мистецтва повинен бути фахівцем не лише в сфері музичної педагогіки, а вчителем поліхудожнього профілю, який повинен усвідомлювати сутність інтеграційних механізмів навчання й бути здатним до впровадження нових освітніх технологій педагогіки співпраці, демократичності, відкритості, альтернативності. Отже, визначаємо професійну компетентність учителя музичного мистецтва як *інтегральну професійну якість, сплав його досвіду, знань, умінь і навичок.*

Для визначення авторського підходу щодо розгляду формування професійної компетентності вчителя музичного мистецтва було взято за основу тлумачення цього поняття В. Лозовецькою: «Професійна компетентність (лат. – profession – офіційно оголошене заняття; compete – досягати, відповідати, підходити) – інтегративна характеристика ділових і особистісних якостей фахівця, що відображає рівень знань, умінь, досвіду, достатніх для досягнення мети з певного виду професійної діяльності, а також моральну позицію фахівця» [4]. Автор наголошує, що професійна компетентність включає в себе особистісну компетентність, яка виявляється, перш за все, у комунікативності, творчості й креативності. Особистісний компонент професійної компетентності зумовлює здатність спеціаліста до самостійного вибору власної стратегії професійної діяльності в нових умовах праці.

Узагальнюючи ці визначення, можемо зробити висновок, що професійна компетенція вчителя музичного мистецтва – це єдність його теоретичної та практичної готовності до здійснення педагогічної діяльності.

До основних видів діяльності вчителя музичного мистецтва відносимо:

- *конструктивну діяльність*, яка пов’язана з умінням будувати навчальний матеріал та проектувати розвиток індивідуальності учня;

- *організаторську діяльність*, яка включає організацію своєї поведінки (педагогічні дії в реальних умовах діяльності) на заняттях та поза ними; зворотній зв’язок із учнями (погляди, знання, інтерес);

- *комунікативну діяльність* – спільну діяльність учителя й учня, яка побудована на міжособистісній взаємодії (сприйняття та розуміння людьми один одного) і відносини у процесі педагогічної діяльності;

- *рефлексивну діяльність* – уміння вчителя аналізувати, адекватно оцінювати свою педагогічну діяльність, розвивати самосвідомість, що знаходить своє вираження в самопізнанні, самооцінці й саморегулюванні поведінки, потяг до особистісного зростання, самовираження та саморегуляції.

Професійна компетентність майбутнього вчителя музичного мистецтва включає функціонально пов’язані між собою компоненти:

- мотиваційний (сукупність мотивів, адекватних цілям і завданням учителя);

- когнітивний (сукупність мистецтвознавчих та естетичних знань і уявлень);

- операційний (сукупність умінь і навичок практичного вирішення завдань, принципи й підходи до викладання);

- особистісний (сукупність важливих особистісних якостей);

- рефлексивний (сукупність здібностей аналізувати, оцінювати власну діяльність).

Вирішення педагогічних завдань щодо формування професійної компетентності в майбутніх учителів музичного мистецтва вимагає розробки та впровадження в навчальний процес інноваційних педагогічних технологій.

Поняття «педагогічна технологія» міцно увійшло в науковий і педагогічний лексикон. Його варіанти — «технологія навчання», «освітні технології», «технології в навчанні» тощо – широко використовуються в психолого-педагогічній літературі і мають багато формулювань залежно від того, як автори уявляють структуру й компоненти освітнього процесу.

Не занурюючись в історію питання, підкреслимо, що термін «педагогічна технологія» використовується достатньо широко в сучасній педагогіці відповідно до різних областей: як до цілісного навчального процесу освітньої системи, так і до методів навчання, його організаційних форм.

У нашому розумінні педагогічна технологія є змістовим узагальненням. Говорячи про педагогічні технології, ми значною мірою маємо на увазі засоби досягнення освітньо-виховних цілей у спільній діяльності викладача і студентів: методи та організаційні форми навчання й виховання.

Основою інноваційної педагогічної технології є інтерактивне (взаємодіюче) навчання, яке ґрунтується на взаємодії, тобто діалогічне навчання, у процесі якого здійснюється взаємодія викладача і студентів.

Звернення до діалогу як форми засвоєння студентами певних тем (розділів) навчального матеріалу дисципліни «Методика музичного навчання та виховання школярів» дає можливість учасникам діалогу проявити риси самостійного мислення, здатності усвідомлено прийняти позицію іншого як рівнозначну значимій тощо. Основою діалогової педагогічної технології є спілкування як *цінність,* як *творчість,* як *спільний пошук* істини.

На думку Л. Масол, педагогічний діалог – це «своєрідна поліфонія взаємодії, де специфічні дії вчителя, який моделює навчально-виховний процес на основі партнерських стосунків, створює умови для самовираження кожного учня» [6, 92]. О. Бочкарева визначає педагогічний діалог як «простір взаємодії людей, наявність якого дозволяє визнавати одних і бути визнаними іншими» [1, 52]. Науковці підкреслюють, що головна особливість діалогу – готовність не лише передавати знання, а й

ділитися досвідом, одночасно збагачуючись досвідом учня, віра в його можливості та щирий інтерес до його думок і переживань [10, 29].

Зазначимо, що повнота спілкування залежить від рівня підготовленості студентів до ведення діалогу, обсягу його мистецького та життєвого досвіду, індивідуальних особливостей; емоційно-смислової забарвленості виховного процесу, самостійності суджень студентів.

Діалог – це вміння швидко й тонко реагувати на зміну художньо-педагогічної ситуації, опинитися в новому образі, уміння разом «проживати» методичні ідеї, які народжуються.

До діалогових технологій відносимо дискусію, диспут, сенкан, евристичну бесіду, створення дидактичних казок, розробку музично-педагогічних ігор тощо.

У процесі вивчення дисципліни студенти повинні усвідомити, що урок музичного мистецтва має потужний виховний потенціал і виступає не лише як форма навчання, а й – джерело естетичного осмислення учнями життя. Це – шлях організації духовного зусилля учнів, який поєднує розуміння себе, своєї естетичної позиції, естетичного ставлення до світу та музичного мистецтва. А однією з важливих потреб у викладанні музичного мистецтва в школі є його художньо-творчий характер. Це обумовлено психологічними властивостями мистецтва (мистецтво як пізнання, мистецтво як катарсис, мистецтво й життя), його творчим потенціалом (особистісно орієнтованим направленням, міжособистісною взаємодією, взаємодією творчої самореалізації учнів і вчителів) та педагогічною організацією художньо-творчого процесу (змістом, методами й формами занять, технологіями, критеріями якості викладання тощо).

Результати дослідження дали змогу визначити найбільш ефективні форми організації діалогового спілкування на практичних заняттях із методики музичного навчання та виховання з метою формування професійної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва: робота студентів у малих групах, дискусія, диспут, дидактичні ігри та інші нетрадиційні форми проведення занять, у яких вміст найприродніше поєднується з індивідуальним досвідом студентів.

Розглянемо більш детально *дискусію* – словесне змагання, у якій кожен відстоює свою думку – публічне обговорення або вільний вербальний обмін знаннями, судженнями, ідеями або думками з приводу певного дискусійного питання, проблеми.

Оскільки дискусія – це суперечка, то основні цілі її проведення наступні: з’ясування різних точок зору, зіткнення яких допоможе знайти істину, що, безсумнівно, сприяє не тільки поглибленню знань, але й формуванню світогляду студентів; виховання культури мовного спілкування під час суперечки; формування вміння дискутувати, просто і

зрозуміло викладати свою точку зору, переконливо її доводити, спокійно вислуховувати доводи опонента тощо.

Дискусія дозволяє організувати живе спілкування, залучити всіх або більшість учасників до обговорення питання, припускає напругу думки, яка виникає в роздумах, у зіткненнях різних точок зору, стимулює мовну активність і самостійність судження.

Як показує практика, певна підготовка до навчальної дискусії необхідна. Методика проведення дискусії включає три етапи: попередня підготовка, проведення дискусії, підведення підсумків. Під час підготовки до проведення дискусії звертається увага на визначення й формулювання теми, на актуальність, проблемність, чіткість формулювання, ознайомлення з правилами культури дискусії. У процесі дослідження були проведені дискусії на теми: «Роль сучасного вчителя музичного мистецтва у формуванні особистості учня», «Професійні якості вчителя музичного мистецтва», «Учитель музичного мистецтва – учитель поліхудожнього виховання» тощо.

Різновидом дискусії як форми заняття може бути *дискусія в стилі телевізійного ток-шоу* – декілька студентів обговорюють проблему в присутності аудиторії. Така форма проведення дискусії поєднує в собі переваги лекції та дискусії в групі. Спочатку обговорюється намічена проблема всіма учасниками групи у присутності аудиторії, а потім кожен із них висловлює свою позицію всій групі. Глядачі вступають в обговорення пізніше: вони або висловлюють свою думку, або ставлять запитання учасникам бесіди. Дискусія в стилі телевізійного ток-шоу дає можливість чітко висловлювати різні точки зору із запропонованої теми, висловити своє ставлення до поданої проблеми.

Завдання викладача під час діалогу – підтримати особисті висловлювання й судження студентів, оскільки це шлях до розвитку їх душевних і людських якостей, пробудження здібностей у розумінні почуттів та думок інших людей, що дуже важливо у вихованні молоді. Звичайно, важко а, загалом, і неможливо передбачити чи запланувати результати творчого діалогу. Тому викладач повинен бути готовий до народження нових смислів, «вироблених» на лекції в ході діалогу.

Так, готуючись до дискусії на тему «Учитель музичного мистецтва – актор, митець, режисер, архітектор?» студенти знайомилися з працями відомих педагогів (В. Сухомлинського, Д. Кабалевського, Ш. Амонашвілі, З. Кодая, К. Стеценка тощо), переглядали сучасні фільми про роль учителя в житті дитини («Зіроньки на землі», реж. Аамір Кхан, Амол Гупте; «Перед класом», реж. Пітер Уернер). У процесі дискусії народжувалися думки щодо ролі вчителя: *«Сучасний учитель – це актор… свою думку хочемо підтвердити словами відомої української акторки Наталії Ужвій, яка підкреслювала, що «у роботі вчителя й актора дуже багато спільного. Учитель працює, щоб вкласти в душу малечі і юнацтва все прекрасне, все*

добре, все гуманне; намагається розширити їхній світогляд, зміцнити в них патріотизм, любов до своєї землі, до свого народу. Так само і актор. Він прагне цього, бо інакше його робота ні до чого…»; «Вважаємо, що сучасний учитель – це архітектор… як сказав К. Ушинський: «Що сказали б ви про архітектора, який, закладаючи нову будівлю, не зумів би відповісти вам на запитання, що він хоче будувати… Те саме можна сказати і про вихователя, який не зуміє чітко й точно визначити вам мету своєї виховної діяльності…»; «Вважаємо, що сучасний учитель – це митець… В. Сухомлинський наголошував: «…У наших руках – найбільша з цінностей світу – Людина. Ми творимо Людину, як скульптор творить свою статую з безформного шматка мармуру: десь у глибині цієї мертвої брили лежать прекрасні риси, які належить добути, очистити від усього зайвого…»; «Погоджуючись із думкою інших груп, хочемо наголосити, що вчитель музичного мистецтва – це творець, який формує душу маленької дитини засобами музики. Хочемо навести слова сучасного педагога-науковця Л. Масол: «Мистецтво – це спосіб мислення людини майбутнього. Естетосфера здатна синтезувати Красу, Добро та Істину, формувати Людину-творця».

Використання такої технології дало змогу студентам зробити висновки, що саме педагоги-митці відігравали вагому роль у формуванні духовного й естетичного внутрішнього світу молоді, їх художніх смаків, естетичного світобачення, духовно-моральних та естетичних цінностей, сприяли пошукові виховних ідеалів, здобуттю естетичних знань, розгортанню мистецької освіти.

Диспут як прийом діалогової технології, який спрямований на знаходження педагогічного рішення через полеміку й обговорення, формує діалектичне мислення студентів. Така форма роботи дає можливість поглянути на проблему з різних боків, оцінити переваги, визначити можливі проблеми і знайти спільне її вирішення.

Використання прийому діалогової технології *«Сенкан (сінквейн)»* наприкінці заняття дає можливість зробити лаконічні висновки, синтезувати матеріал. Лаконічність форми розвиває здатність резюмувати інформацію, висловлювати думку в декількох значущих словах, коротких висловах.

Як показує досвід, сінквейни можуть бути корисні в якості інструменту для синтезування складної інформації, способу оцінки понятійного багажу студентів, засобу розвитку творчої виразності.

Правила написання сінквейну:

1. Перший рядок (іменник – що, хто?) – тема (проблема) диспуту, яка виражена одним ключовим словом.

2. Другий рядок (прикметники – який?) – опис теми (проблеми) диспуту двома словами.

3. Третій рядок (дієслова – що робить?) – опис дії в межах цієї теми (проблеми) диспуту трьома словами.

4. Четвертий рядок (фраза) – фраза з чотирьох слів, що виражає ставлення студента до даної теми (проблеми) диспуту.

5. П'ятий рядок – одне слово – синонім до першого, на емоційно-образному або філософсько-узагальненому рівні повторює суність теми (проблеми) диспуту.

Проілюструємо цей прийом прикладами з диспуту на тему «Роль учителя-митця у формуванні особистості учня». Студентами були запропоновані такі сінквейни:

1. УЧИТЕЛЬ-МИТЕЦЬ	1. УЧИТЕЛЬ-МИТЕЦЬ	1. УЧИТЕЛЬ-МИТЕЦЬ	1. УЧИТЕЛЬ-МИТЕЦЬ
2. творчий, завзятий	2. творчий, креативний	2. зразковий, доброзичливий	2. старанний, наполегливий
3. навчає, виховує, розвиває	3. розуміє, виховує, навчає	3. навчає, виховує, співпрацює	3. виховує, вчить, слухає
4. Учитель-митець – основа формування особистості учня	4. Учитель-митець палко любить своїх вихованців	4. Учитель-митець важка наполеглива праця	4. Учитель-митець наповнює дитячі душі
5. друг *Анастасія Р.*	5. фасилітатор *Валентина К.*	5. педагог *Юлія Р.*	5. наставник *Каріна Г.*

Використання навчального діалогу при вирішенні навчально-творчих завдань передбачає виділення як розумових процесів, так і комунікативних дій, які можуть виникати в тому випадку, якщо в процесі навчання організовано координовану дію партнерів. Роль викладача в реалізації такої педагогічної технології змінюється – він виконує різноманітні функції: контролює хід роботи у групах, консультує, відповідає на запитання, координує діяльність, за необхідності допомагає окремим студентам. Така робота спрямована на розвиток потреби студента в самореалізації, що посідає вагому роль у формуванні методичної компетентності майбутнього вчителя.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Аналіз наукової літератури, узагальнення передового практичного досвіду та результати нашого дослідження вказують на ефективність обраної стратегії: використання діалогових педагогічних технологій на лекціях і практичних заняттях із дисципліни «Методика музичного навчання та виховання школярів» сприяє розвитку професійної компетентності студентів, майбутніх учителів музичного мистецтва.

Використання діалогових технологій дає можливість студентам розвивати такі базові якості, як критичне мислення, рефлективність, комунікативність, креативність, мобільність, самостійність, толерантність, відповідальність за власний вибір і результати своєї діяльності.

Актуальність зазначеної теми потребує подальшої наукової розробки ефективної методики формування професійної компетентності

майбутнього вчителя музичного мистецтва засобами інноваційних педагогічних технологій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бочкарева О. Этико-эстетическая направленность художественного диалога в образовании / О. Бочкарева // Искусство и образование. – 2006. – № 6 (44). – С. 49–70.

2. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; головний ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

3. Клепко С. Ф. Дилема «факти – компетентності» / С. Ф. Клепко // Управління освітою. – 2005. – № 17. – С. 2–3.

4. Лозовецька В. Т. Теоретико-методологічні засади формування професійної компетентності фахівця сфери послуг і туризму в умовах ринкового середовища / В. Т. Лозовецька, Л. Б. Лук'янова, Л. В. Козак // Формування професійної компетентності фахівця сфери послуг і туризму : навчально-методичний посібник. – К., 2010. – 382 с.

5. Маркова А. К. Психология профессионализма / А. К. Маркова. – М. : Высшая школа, 1996. – 278 с.

6. Масол Л. Методика навчання мистецтва у початковій школі : посібник для вчителів / Л. Масол, О. Гайдамака, О. Калініченко, І. Руденко. – Х. : Веста : Видавництво «Ранок», 2006. – 256 с.

7. Масол Л. М. Естетизація навчально-виховного процесу в загальноосвітній школі / Л. М. Масол // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. – Кіровоград, 2010. – Вип. 14, Кн. І. – С. 240–251.

8. Олексюк О. М. Методологічний контур інтеграційних процесів у мистецькій освіті / О. М. Олексюк // Професійна мистецька освіта і художня культура : виклики XXI століття: матер. Міжнарод. наук.-практ. конф., 16–17 жовт. 2014 р. / МОН України, Київ, ун-т ім. Б. Грінченка. – К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2014.

9. Олексюк О. М. Музична педагогіка : навчальний посібник / О. М. Олексюк. – К., 2012. – 300 с.

10. Фіцула М. М. Педагогіка : навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. – 2-е вид. / М. М. Фіцула. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2004. – 192 с.

REFERENCES

1. Bochkareva, O. (2006). Etiko-esteticheskaia napravlennost khudozhestvennoho dialoga v obrazovanii [Ethical and aesthetic direction of artistic dialogue in education]. *Isskustvo i obrazovanie [Arts and education], 6 (44)*, 49–70.

2. Kremen, V. H. (Ed.). (2008). *Entsyklopediia osvity [Encyclopedia of education]*. Kyiv: Yurinkom Inter.

3. Klepko, S. F. (2005). Dylema «fakty – kompetentnosti» [Dilema "facts – competences"]. *Upravlinnia osvitoiu* [*Education management], 17*, 2-3.

4. Lozovetska, V. T., Lukianova, L. B., Kozak, L. V. (Eds.). (2010). *Teoretyko-metodolohichni zasady formuvannia profesiinoi kompetentnosti fakhivtsia sfery posluh i turyzmu v umovakh rynkovoho seredovyshcha* [Theoretical and methodological basis of formation of professional competence of professional service and tourism in a market environment]. *Formuvannia profesiinoi kompetentnosti fakhivtsia sfery posluh i turyzmu*. Kyiv.

5. Markova, A. K. (Ed.). (1996). *Psykholohiia professionalizma [Psychology of professionalism]*. Moskva: Vusshaia shkola.

6. Masol, L., Haydamaka, O., Kalinichenko, O., Rudenko, I. (Eds.) (2006). *Metodyka navchannia mystetstva u pochatkovii shkoli [Methods of teaching art at primary school]*. Kharkiv, Ranok.

7. Masol, L. M. (2010). *Estetyzatsiia navchalno-vykhovnoho protsesu v zahalnoosvitnii shkoli* [Aesthetization of educational process in secondary school]. *Teoretyko-metodychni problemy vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi [Theoretical and methodological problems of education of children and youth], 14, 1,* 240–251.

8. Oleksiuk, O. M. (2014). Metodolohichnyi kontur intehratsiinykh protsesiv u mystetskii osviti [Methodological path of integration processes in art education]. *Profesiina mystetska osvita i khudozhnia kultura: vyklyky XXI stolittia [Professional art education and art culture: Challenges of the XXI century]*, 53–60.

9. Oleksyuk, O. M. (Ed.) (2012). *Muzychna pedahohika [Music pedagogy]*. Kyiv.

10. Fitsula, M. M. (Ed.) (2004). Pedahohika [Pedagogy]. Ternopil: Navchalna knyha – Bohdan.

РЕЗЮМЕ

Аристова Л. Формирование профессиональной компетентности будущих учителей музыкального искусства средствами диалоговой педагогической технологии.

В статье отражены основные результаты исследования проблемы формирования профессиональной компетентности будущих учителей музыкального искусства средствами диалоговой педагогической технологии. Осуществлен краткий анализ дефиниций «компетентность», «профессиональная компетентность», «педагогическая технология». Приведены эффективные приемы использования диалоговой технологии, которые прошли апробацию в вузе на занятиях дисциплины «Методика музыкального обучения и воспитания школьников». Указаны методы исследования выбранной проблемы: теоретические, эмпирические. Определены пути дальнейшей научной работы по разработке эффективной методики формирования профессиональной компетентности будущего учителя музыкального искусства.

***Ключевые слова**: компетентность, профессиональная компетентность, педагогическая технология, диалоговая технология, музыкальное искусство.*

SUMMARY

Arystova L. Formation of Professional Competence of тhe Future Music Teachers вy Means of Interactive Educational Technology.

The article reports the main results of the study on the formation of professional competence of the future music teachers by means of interactive educational technology. It includes the brief analysis of the definitions of "competence", "professional competence", "educational technology". It is noted that Ukrainian scientists and practitioners worked out the theoretical and practical aspects of the introduction of competence approach to education in Ukraine, but current approaches and interpretation on the concept of "professional competence" differ in some way. The professional competence is considered by most authors as systematic, integrative formation, the synthesis of knowledge, skills, personal characteristics and experience that allows people to use their potential. The professional competence is the basis of continuous self-development throughout life.

The analysis of the literature helps us to make a conclusion that today the phenomenon of professional teacher's competence is not stable crucial. We can define the professional music teacher's competence as an integral professional quality, its fusion of experience, knowledge and skills.

It is noted that the professional competence of music teachers is the unity of theoretical and practical readiness to implement educational activities. Professional competence of the future music teachers includes functionally interrelated components: motivational, cognitive, operational, personal and reflective.

"Educational technology" is defined as the achievement of educational goals in joint educational activities of teachers and students: methods and organizational forms of training and education of pupils. The innovative educational technology is the interactive studying process based on the dialogical learning process including the interaction between the teacher and the students.

The article includes the effective methods of using interactive technologies that were tested in teaching the university discipline "Methods of musical training and education at school". The author defines theoretical and empirical methods of investigation of the subject and the ways of further research work to develop effective methods of formation of professional competence of the future teachers of music.

***Key words**: competence, professional competence, educational technology, interactive technology, musical art.*